

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 8. februarja 1871.

O b s e g: Gospodarji! zložimo si zemljišča. — Kakošno zemljo ljubijo gozdna drevesa in kakošna lega je za-nje prava? (Konec.) — Dolgoletne opazke o kačah (Dalje). — „Slavija“ vzajemno zavarovalna banka. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Gospodarji! zložimo si zemljišča.

Spisal dr. Jan. Bleiweis.

1. pismo.

O koristi tega, da gospodar ima svoje polje, kolikor mogoče, skupaj, to je, „bolj pri roki“, že so „Novice“ večkrat pisale, in posebno leta 1867. Obravnali pa bomo zložbo (arondiranje) zemljišč zdaj iznova zato, ker kmetijska družba kranjska in deželni odbor kranjski sta pritrdila vladi, naj predloži deželni zboru načrt postave, po kateri bi se vršilo skladanje zemljišč, se vé, tako, da se noben gospodar ne sili, da bi moral, ampak tako, da bi postava le kazala pot, po kateri bi se polajšala zložba polja gospodarjem, kateri si prostovoljno želijo nakloniti dobroto, ki jim izvira iz skupaj ležečega posestva.

Ker se je nadjati, da vendar enkrat dobimo postavo o razdelitvi sopsašnikov, ktero je deželni naš zbor že davno osnoval, bi se to razdeljevanje pašnikov (gmajn) jako dobro vjemalo s skladanjem polj. Na to je senožeški župan g. Zelen že leta 1867. v 23. listu „Novic“ opominjal, rekši: „ni ga lepšega časa mimo tega, da se zraven razdelitve pašnikov tudi zemljišča zložijo. S tem bi se kmetijstvu neizrečeno pod rame segnilo; kajti zložitev zemljišč bi prvič: olajšala razdelitev golih pašnikov, ta pa zložitev zemljišč, kajti veči del pašniških lastnikov ima zemljišča tikoma pašnikov; drugič: olajšalo bi se obdelovanje kmetij na vse strani neizrečeno, kajti po celem Kranjskem, Primorskem in tudi po drugih deželah 1 maslic zemlje ($\frac{1}{4}$ Hube) iz 15 kosov zemljišč obstaja, koliko je tu nepotrebnih potov pri obdelovanji, ogledovanji, varstvu itd.; tretjič: pri oranji in košnji ne more sosed sosedu, večkrat tudi pri vsej dobri volji, vstreči; za pest odorane zemlje ali odkošene trave, če tudi je skor brez vrednosti, nastanejo med sosedi prepir, tepež, tudi drage pravde; četrtič: voznja po zemljiščih z zemljišča na zemljišče, čeravno s pravico, drevesa pri zemljiških mejah, posebno sadna drevesa, napravijo hud ravs in kavs, čeravno državni zakonik sadje prepušča tistemu, na čegar tla pade. Na stotine vzrokov bi se lahko naštel, kateri za zložitev zemljišč govoré. Kolikošno veselje sam posestnik občuti, kedar vidi pred seboj veliko lepo obdelano polje in senožet, in to vse skupaj je njegovo! Zraven vsega bi se pa tudi državi veliko dela prihranilo, kajti brezštevilni kosi zemljišč dajajo katastru neizmernega dela; treba je tedaj tudi delalcev, uradnikov dragih“.

Kmetijska naša družba je že leta 1859. vladi načrtala postavo za zložbo zemljišč, al zaspala je ta stvar v aktih, kakor marsikter drug dober svet, dokler kmetijstvo ni imelo svojega ministra. Leta 1869. je tadanji minister kmetijstva grof Potocki jo sopet izbudil iz spanja in ministerskemu tajniku gosp. K. Peyrer-u, v tej zadevi izvedenemu možu, nalog dal, naj spiše knjižico, ktera bi obdelavala zložbo zemljišč, in gosp. Peyrer jo je spisal pod naslovom: „Die Arrondierung des Grundbesitzes und die Anlegung gemeinschaftlicher Feldwege (zložba zemljišč in naprava skupnih poljskih potov).“

S te knjige bodo „Novice“ posnele nekoliko glavnih črtic našim gospodarjem v poduk, da bodo, ako deželni zbor dovrši postavo in jo cesar potrdi, radi se poprijeli prostovoljne zložbe zemljišč. Vemo sicer, da — kakor vsaka pametna in dobra reč — bode tudi zložba zemljišč imela nasprotnikov, vendar bode protivnikov gotovo čedalje manj, kedar jim korist zloženih zemljišč jasna postane. Ne preziramo pa tudi tega ne, da zložba, tudi pri dobri volji posestnikov, ne bode vselej brez ovir in zadržkov. Vsaj pa tudi ne gré za to, da bi morali vsa polja prekucniti, ampak le za to gré, da se — na korist gospodarjem — zgodi to ondi, kjer je mogoče.

Če nam umni posestniki tudi sami pomagajo, da podučujejo svoje manj izvedene sosede, gotovo! da zložni v blagem namenu pripomoremo v zložbo zemljišč.

Kakošno zemljo ljubijo gozdna drevesa in kakošna lega je za-nje prava?

(Konec.)

6. Bor.

Glavni pogoji njegovi rasti so globoka in rahlja zemlja, ilovnati pesek in peščena ilovica sta mu posebno dobra; raste pa tudi na peščeni zemlji, če je bil v mladosti na taki zemlji izrejen. Zemlja je lahko na površji suha, da je le globokejša frišna ali vlažna, od kodar srčna korenina vlago dobiva. Mokre zemlje ne ljubi. Na zeló mokrih zemljah sicer raste, pa prezgodaj dozori in dá lahek in smole reven les. Najbolji in na smoli najbogateji je bor, ki je zrastel na zemlji, ki je vsaj za 1 čevelj suha peščenina. Na apnenih zemljah se les rad drobí. Izvrstni so bori zarad tega, ker ne potrebujejo preveč sprstenine. V prostih krajih izrejeni je v mladosti še celó nič ne potrebujejo in se samo iz zraka živé. Pozneje, ko mlada zarejališča v sklep pridejo, zboljšujejo tla z odpadlimi igljami prav dobro.